

Aftale om budget 2019 og overslagsårene 2020-2022

-styr på basis og investering i fremtiden

Med aftalen om budgettet for 2019-2022 er der i særlig grad sat fokus på investering i nogle af kommunens basisfunktioner – blandt andet midler til sagsbehandling på familieområdet og byggesager, digital infrastruktur, et autismetilbud i Langå, gratis psykologhjælp til 20-25 årige, genopretning og vedligehold af vejnettet, samt byggeri af to nye daginstitutioner.

Samtidigt er der taget et stort skridt i retning af, at sikre det økonomiske grundlag for etablering af Klimabroen. Broen er et afgørende element i realiseringen af det ambitiøse byudviklingsprojekt Byen til Vandet. Et projekt, der henover de næste mange år skal være lokomotiv for den videre udvikling af Randers by og kommunen som helhed.

Af øvrige prioriteringer kan nævnes påbegyndelse af opsparing til en tidssvarende hal i Dronningborg, forøget tilskud til udvikling af Randers Regnskov samt forberedelse af ny havnevej.

Med disse prioriteringer ønsker aftalepartierne at understøtte den positive udvikling, som opleves mange steder i kommunen. Salget af byggegrunde går rigtig godt og investorenes interesse for Randers er stigende.

Udgangspunktet for budgetlægningen har dog været stramt. Kommunens udgifter til indkomstoverførsler falder ikke i samme takt som gennemsnittet på landsplan, ligesom befolkningsudviklingen ikke har udviklet sig som forventet. Aftalepartierne tillægger det stor betydning, at udviklingen på disse områder vendes.

Inden for de snævre økonomiske rammer har aftalepartierne lagt afgørende vægt på, at kommunens måltal for størrelsen af kassebeholdningen er overholdt ved udgangen af budgetperioden 2019-2022.

En ny vision – med tilhørende målsætninger

Med vedtagelsen af budgettet for 2019-2022 godkendes en ny vision for Randers Kommune. Visionen, som bærer overskriften "*Randers – vi tør gå nye veje*", består af to retningsgivende overskrifter:

- Vi vil muligheder for alle - alle skal med og alle kan bidrage
- Vi vil vækst og udvikling - et attraktivt sted at bo, arbejde og drive virksomhed

Dette understøttes af seks overordnede politiske målsætninger:

- Byen til Vandet
- Flere i uddannelse eller beskæftigelse
- Flere skal mestre eget liv
- Attraktiv bosætningskommune
- Attraktiv erhvervskommune
- Grøn og bæredygtig udvikling.

Med visionen sættes der ord på arbejdet med at fremtidssikre Randers Kommune med respekt for fællesskabet, naturen og miljøet. Vi vil fremgang og vækst. Vi tør tro på det og vi tør sætte retningen.

Langsigtet planlægning, byudvikling og et stærkt samarbejde med byens erhvervsliv er vigtige forudsætninger for at skabe klog og bæredygtig vækst. Vækst er ikke et mål i sig selv, men en nødvendig forudsætning for at sikre gode velfærdstilbud, spændende aktivitets- og kulturtilbud og udviklende fritidstilbud til borgerne i Randers Kommune.

Aftalepartierne står fast på, at vi skal turde investere i fremtiden. Vi skal turde at have visioner og ambitioner, som lægger sporene for den kommune, som vi gerne vil give videre til de næste generationer. En by og en kommune i vækst, som virksomheder og tilflyttere vælger til. En attraktiv by, som omfavner og lader sig omfavne af naturen, åen og fjorden. En by og en kommune, som giver muligheder for alle, og som selv sætter retningen.

Aftalepartierne ønsker, at den nye vision skal være vedkommende, levende og langtidsholdbar. Det kræver, at den står på et stærkt fundament. Aftalepartierne lægger derfor stor vægt på at vedligeholde og udvikle de rammer og det maskinrum, som skal danne grundlag for at opfylde visionen og de politiske målsætninger.

Det er af afgørende betydning, at vi fortsat har fokus på at skabe attraktive arbejdspladser, som tiltrækker og fastholder dygtige og dedikerede medarbejdere, at organisationen hele vejen rundt lægger vægt på at arbejde fagligt solidt med hjertet på rette sted. Og ikke mindst at vi arbejder tillidsfuldt sammen på alle niveauer af kommunen med fælles mål for øje.

Endelig lægger aftalepartierne stor vægt på vigtigheden af en sund kommunal økonomi, som er i balance på både kort og langt sigt. Med budgetaftalen for 2019-2022 er byrådets væsentligste økonomiske styringsmål overholdt, ligesom der er taget vigtige skridt i retning af nødvendige investeringer i kommunens basale infrastruktur og fremtidige udvikling.

Budgetændringer som følge af demografisk udvikling

Aftalepartierne lægger stor vægt på, at budgetterne på de store serviceområder reguleres i takt med de demografiske ændringer i befolkningen. Med ændringerne indeholdt i nærværende budgetaftale tilføres serviceområderne derfor et demografisk betinget budgetmæssigt løft i forhold til 2018 på netto 20 mio. kr. i 2019 stigende til 100 mio. kr. i 2022.

De budgetmæssige ændringer i forhold til 2018 fordeler sig således på de enkelte serviceområder i perioden 2019-2022:

Mio. kr.	2019	2020	2021	2022
Børn	2,9	9,1	16,0	22,0
Skole	-0,8	-5,3	-8,9	-9,9
Social	2,5	4,8	6,6	8,6
Omsorg	20,7	35,9	53,9	79,3
I alt	25,2	44,5	67,6	100,0

Ændringer som følge af den gennemførte analyse af kommunens demografimodeller er samlet i budgetaftalens afsnit om 'Tværgående og administration'.

En ny økonomisk politik

Aftalepartierne tilslutter sig det fremsendte forslag til en ny økonomisk politik for Randers Kommune. Politikken indeholder alle væsentlige emner for den overordnede økonomiske styring af kommunen, idet afsættet følger af byrådets vision om en sund økonomisk styringskultur og en effektiv drift.

Det indgår heri, at forvaltningen fremover udarbejder et katalog med initiativer til effektiviserings-/besparelsesforslag svarende til 0,5% af kommunens serviceudgifter, som fremsendes til politisk behandling sammen med basisbudgettet.

For 2019 har aftalepartierne fastlagt en særskilt proces for udmøntning af effektiviserings-/besparelseskraav. Dette er beskrevet i afsnittet 'Tværgående og administration'.

Fra den økonomiske politik, skal aftalepartierne herudover særligt fremhæve vigtigheden af, at kommunens fremtidige primære styringsmål fokuserer på balance på det skattefinansierede område fremfor en mere kortsigtet styring efter kommunens kassebeholdning.

Ligeledes skal aftalepartierne fremhæve vigtigheden af serviceområdernes budgetoverholdelse. Med byrådets tidligere beslutning om opstramning af kommunens styringsmodel (Randersmodellen), er der sat skærpet fokus herpå, ligesom modellen nu sikrer hurtigere reaktion på økonomisk ubalance og hurtigere afvikling af eventuel gæld hos decentrale aftaleenheder.

Investeringer på anlægsområdet – en 10-årig investeringsplan

Med budgettet for 2019-2022 fastholder aftalepartierne det investeringsniveau, som er indeholdt i basisbudgettet. Ud over de beløb som afsættes eller omprioriteres med nærværende aftale, kan der i den forbindelse blandt andet fremhæves afsættelse af følgende beløb i budgetperioden:

- 131 mio. kr. til investeringer i bedre fysiske rammer og IT på skolerne.
- 147 mio. kr. til bygningsvedligeholdelse.
- 106 mio. kr. til investeringer i energibesparende foranstaltninger på bygningsområdet.
- 24 mio. kr. til diverse anlægsprojekter indenfor breddeidrætten.
- 21 mio. kr. til investering i konkrete vejprojekter, cykelstier mv.
- 15 mio. kr. til naturforvaltningsprojekter.

Aftalepartierne er endvidere enige om, at der - som anført i den nye økonomiske politik - fremover skal arbejdes med en 10-årig investeringsplan. I den forbindelse ønsker aftalepartierne, at der skal tages fornyet stilling til den fremtidige størrelse og fordeling af rammebeløb fra årene 2023 og frem – altså en fornyet prioritering af kommunens samlede anlægsbudget for perioden 2023-2028.

Forvaltningen anmodes om, at udarbejde et oplæg hertil, som kan fremlægges for byrådet inden udgangen af 2018. Aftalepartierne ønsker i den forbindelse at forvaltningen lægger følgende overordnede kriterier til grund for forslagens prioriteringer:

- Anlægsbehov affødt af demografisk udgiftspres.
- Vigtigheden af genopretning og vedligehold af det eksisterende kapitalapparat - særligt i de tilfælde, hvor et eventuelt efterslæb accelereres som følge af mangelfuld vedligeholdelse.
- Anlægsinvesteringer som understøtter fremtidig vækst og udvikling.

Konkret ønsker aftalepartierne, at forslaget til 10-årig investeringsplan i årene 2023-2028 skal indebære en omprioritering, der sikrer flere midler til genopretning af kommunens bygningsmasse, muliggør en gradvist stigende årlig opsparing til Klimabroen og afsætter den fornødne kommunale restfinansiering til anlæg af den nye Havnevej.

Forebyggelse – social investeringsfond

Byrådet har besluttet, at der skal udarbejdes en forebyggelsespolitik. Politikken vil være tværgående og forventes færdiggjort i 1. halvår 2019. Som anført i de overordnede målsætninger i kommunens nye vision lægger aftalepartierne i den forbindelse stor vægt på, at kommunen skal sætte tidligt ind, når det er nødvendigt - tidligt i alder og inden udfordringerne vokser sig for store. Fokus er i den forbindelse særligt på forebyggende sociale indsatser og på at forebygge sundhedsudfordringer.

Aftalepartierne er indstillet på, at arbejdet med forebyggelse også medfører en investeringstankegang, hvor værdien af indsatser nogle gang først viser sig efter en årrække.

Forebyggelses- og investeringstankegangen eksisterer også på landsplan. Som en del af satspuljeaftale for 2018 afsatte regeringen sammen med partierne bag satspuljeaftalen 50 mio. kr. til en ny social investeringsfond. Det overordnede formål med fonden er at modne og udvikle indsatser til sociale investeringsprogrammer i partnerskaber mellem kommuner, regioner, almennyttige fonde og civilsamfundsorganisationer - herunder at udbrede veldokumenterede indsatser, der går på tværs af de større velfærdsområder.

Med fonden bliver det muligt for private investorer – eksempelvis pensionsselskaber – at skyde penge i fonden, der sammen med de afsatte midler kan investeres i indsatser, som kan forebygge eller løse problemer, der går på tværs af f.eks. sundheds-, social-, beskæftigelses- og uddannelsesområdet.

Aftalepartierne ønsker at få afdækket mulighederne for Randers Kommune i den nye sociale investeringsfond og arbejdet med sociale investeringsprogrammer. Når den endelige lovgivning er på plads anmodes forvaltningen derfor om, at udarbejde et oplæg om emnet til politisk behandling. Aftalepartierne lægger i den forbindelse vægt på, at tilgangen forudsættes at være indenfor rammerne af de principper for brug af investeringsmodeller, som er fastlagt i kommunens nye økonomiske politik.

Erhverv og udvikling:

Byen til Vandet – opsparing Klimabro (40 mio. kr. i perioden 2019-2022)

Arbejdet med byudviklingsprojektet Byen til Vandet er fremme ved en skillevej. Byrådet har truffet valg om det ønskede udviklingsscenario og det hertil knyttede behov for etablering af ny infrastruktur. Aftalepartierne finder det afgørende, at arbejdet med Byen til Vandet opretholder momentum og lægger særlig vægt på vigtigheden af synlige fremskridt og fysiske forandringer.

Randers Kommune er i konkurrence med de omkringliggende kommuner og byerne langs den østjyske motorvej om nye tilflyttere og potentielle investorer. Investeringer i kommunen, øget bosætning og en infrastruktur, der kan understøtte flere tilflyttere, er en meget væsentlig nøgle til at opretholde og udvikle servicetilbud til alle kommunens borgere. Byen til Vandet er i den forbindelse en afgørende motor og drivkraft for kommunens fremtidige udvikling.

Klimabroen er afgørende for realisering af det samlede projekt. Da anlægsinvesteringen forbundet med etablering af broen er betydelige, er der brug for, at kommunen i en længere årrække sparer op til dette. Aftalepartierne er derfor enige om, at der afsættes en infrastrukturpulje på i alt 40 mio. kr. til Byen til Vandet – fordelt med 7 mio. kr. i 2019, 9 mio. kr. i 2020, 11 mio. kr. i 2021 og 13 mio. kr. i 2022. Aftalepartierne er herudover enige om, at opsparingen i infrastrukturpuljen skal fortsætte i årene 2023 og frem med en stigende opsparingsprofil.

Sammen med de allerede afsatte anlægsmidler i basisbudgettet til Byen til Vandet, indebærer det, at der samlet afsættes mere end 90 mio. kr. til projektet i budgetperioden 2019-2022.

Aftalepartierne ønsker herudover, at der i de kommende år optages en tæt dialog med staten om finansieringsmuligheder for Klimabroen – herunder mulighederne for ekstraordinær lånedispensation.

Som led i den samlede plan for realisering af Byen til Vandet er aftalepartierne endvidere enige om at igangsætte et løbende låneoptag i takt med at Randers Havns egenfinansierede anlægsinvesteringer giver kommunen automatisk låneadgang. Lån og afdrag skal øremærkes til projektet og indgå i økonomimodellen for Byen til Vandet. Aftalepartierne er samtidigt enige om, at de afsatte midler i form af opsparing i infrastrukturpuljen og lån - fratrukket afdrag – rent teknisk behandles som en kasserreservation der isoleres for sig, når kommunens frie likviditet og økonomiske styringsmål fremover opgøres.

Udvikling af Randers midtby

Med vedtagelsen af budgettet for 2018 blev der besluttet igangsat et arbejde med udvikling af en samlet strategi for Randers midtby med henblik på at belyse udviklingsmulighederne for såvel detailhandel, bygninger og byrum. Byrådet har efterfølgende bevilget 2,5 mio. kr. til arbejdet med den strategiske plan.

Der er tale om en 2-årig proces, som indeholder en bred dialog med midtbyens aktører, en række midlertidige afprøvninger af ideer, og en strategisk udviklingsplan, der er retningsgivende for, hvordan der skal arbejdes med den videre udvikling af en levende og attraktiv bymidte. I løbet af processen er det byrådets forventning, at der vil fremkomme en række ideer og tiltag, der vil kunne understøtte denne udvikling. Aftalepartierne ser positivt på at understøtte tiltag af mere blivende eller organisatorisk karakter, som udspringer af midtbyprocessen.

Den fremtidige erhvervsindsats i Randers

Den 1. januar 2019 træder en ny erhvervsfremmelov i kraft. Den lægger op til, at der skal flyttes opgaver på erhvervsserviceområdet fra lokalt til regionalt niveau. Der etableres en række nye regionale Erhvervshuse, som erstatter de nuværende Væksthuse. Opgaveflytningen får betydning for disponeringen af Randers Kommunes budget på erhvervsområdet. Kommunens tilskud til det nye Erhvervshus øges, ligesom kommunen skal bidrage finansiering til en ny fælles national erhvervsportal.

Som led i omlægningen er aftalepartierne enige om, at der fra og med 2019 kan frigøres 1,25 mio. kr. årligt fra erhvervsområdet. Midlerne indgår som generel finansiering i nærværende budgetaftale.

Aftalepartierne er herudover enige om, at der i 2019 gennemføres en overgangsordning, hvor et nærmere fastsat tilskud til Erhverv Randers finansieres via Erhvervspuljen. Der udarbejdes en særskilt sag til byrådets godkendelse herom. Når der er endelig klarhed omkring konsekvenserne af den nye erhvervsfremmelov forelægger forvaltningen herefter byrådet et konkret forslag til den fremtidige løsning af erhvervsopgaverne i Randers Kommune.

La Pampa – vingård i Sdr. Borup

En lokal iværksætter har igennem længere tid arbejdet på at etablere en vingård med tilhørende turismefaciliteter i Sdr. Borup. Hvis de planlægningsmæssige forudsætninger kan tilvejebringes, er aftalepartierne indstillet på, at projektet realiseres.

Landdistrikter:

Digital infrastruktur

Aftalepartierne finder det vigtigt, at udviklingen i den digitale infrastruktur i landdistrikterne kan fortsætte også efter 2019. Der er derfor afsat 1 mio. kr. i 2020 og 2021 til dette formål.

Miljø og teknik:

Øget vækst i Randers – fortsat prioritering af plan- og byggesagsområdet (1,5 mio. kr. i 2019 og 2020)

Der er fortsat godt gang i hjulene i Randers Kommune. Virksomhederne vokser, nye arbejdspladser skabes og ledigheden falder. Den øgede aktivitet afspejler sig i flere og flere konkrete projekter, der forudsætter planlægning, dialog og myndighedsbehandling.

Aftalepartierne glæder sig over det høje aktivitetsniveau og lægger vægt på, at kommunen kan følge med efterspørgslen. I forbindelse med tidligere års budgetforlig er der givet et midlertidigt løft til ekstra stillinger på planområdet, ligesom forvaltningen har arbejdet med at effektivisere arbejdsgangene indenfor planlægningen. Samlet er området blevet forstærket med 6 stillinger i forhold til niveauet i 2016.

Aftalepartierne ønsker at tilføre plan- og byggesagsområdet midler, så den forhøjede bemanding kan fortsætte de næste år. Der afsættes på den baggrund 1,5 mio. kr. i 2019 og 2020.

Da udviklingen i aktivitetsniveauet i kommunen påvirkes af konjunkturer og effekterne af den fortsatte effektivisering i forvaltningen endnu ikke kendes, tilføres ressourcerne ikke varigt. Frem mod budgetlægningen for 2020-2023 anmodes forvaltningen om at foretage en vurdering af forskellige løsningsmuligheder, der kan danne grundlag for en politisk stillingtagen til det varige bemandingsniveau på området.

Et løft til vejområdet (4 mio. kr. i 2019 og frem)

Randers Kommune har 1.300 km kommunale veje, som skal holdes i forsvarlig stand for at sikre fremkommeligheden for borgere og erhvervsdrivende og for at undgå dyre følgeudgifter til udbedring af veje og materiel. Analysen af vejområdet, som blev udarbejdet af COWI forud for budgettet for 2018-2021,

peger på, at vejnettet i Randers Kommune igennem en årrække er blevet vedligeholdt på et utilstrækkeligt niveau. Der er tale om et vedligeholdelsefterslæb, hvor belægningen på stadig flere veje når udover den fastlagte levetid og begynder at forfalde med dyre genopretningsudgifter til følge.

Den kommunale driftsafdeling har gennem en længere periode effektiviseret løsningen af opgaverne omkring asfaltarbejder på vejnettet og har det seneste år mere end fordoblet antallet af udbedrende asfaltopgaver. På trods af dette overstiger antallet af henvendelser om nye huller i vejene dog fortsat antallet af reparerede huller, og efterslæbet betyder, at budgettet på området løbende udhules og i et langsigtet økonomisk perspektiv ikke anvendes bedst muligt.

Aftalepartierne er derfor enige om at vejområdet skal have et varigt budgetmæssigt løft, som sammen med fortsatte effektiviseringer af opgaveløsningen, skal give mulighed for at indhente efterslæbet. Der afsættes på den baggrund yderligere 4 mio. kr. i 2019 og frem til vejvedligeholdelse.

Ny Havnevej

Med planerne for byudviklingsprojektet Byen til Vandet og den tilknyttede gradvise udflytning af Randers Havn bliver der brug for at realisere planerne om en ny Havnevej. Det samlede projekt skal give vejadgang til de nyetablerede havnearealer fra motorvej E45 via Hammelvej og Grenåvej til Ørneborgvej og herfra videre til den nye havnevej og Tronholmen. Det samlede anlægsoverslag for projektet lyder på 60 mio. kr., hvoraf Randers Havn har afsat 15 mio. kr. til finansiering af den del af vejen, som skal anlægges på havnens areal.

I kommunens budget er der foreløbigt afsat 13,9 mio. kr. til etablering af Havnevejen. Aftalepartierne er enige om, at de 31 mio. kr., som resterer af kommunens finansiering af projektet, skal reserveres i årene 2023 og 2024 i den 10-årige investeringsplan.

Den eksisterende VVM-tilladelse til havnevejsprojektet er udløbet. Aftalepartierne er derfor enige om, at VVM-tilladelsen skal fornyes i 2019, hvorefter forvaltningen i perioden 2020-2022 skal gennemføre detailprojektering og udbud af anlægsopgaverne. Udgifterne forbundet hermed finansieres af de allerede afsatte midler til projektet.

Igangsætning af anlægsarbejdet kan herefter påbegyndes i 2022 med forventet færdiggørelse i 2024. Såfremt projektet tilgodeses af statslig medfinansiering i forbindelse med udmøntning af en kommende Havnepakke III, er aftalepartierne indstillet på, at eventuel overskydende finansiering som udgangspunkt skal tilføres opsparingen til Klimabroen.

En ny infrastrukturplan

Randers Kommunes infrastrukturplan er efterhånden 10 år gammel, og der er sket meget i kommunen siden den blev udarbejdet. Realisering af det store udviklingsprojekt "Byen til Vandet" er i høj grad afhængig af, hvordan infrastrukturen i kommunen indrettes, ligesom andre store byomdannelsesprojekter vil påvirke infrastrukturen i fremtiden.

Samtidig er den nuværende infrastruktur i kommunen under pres. Allerede i dag mærkes, hvor sårbar den helt overordnede infrastruktur er med kun to vejkrydsninger af Gudenåen ved Randers. Selv mindre forstyrrelser på E45 ved Randers presser trafikken ind gennem de centrale bygader.

Aftalepartierne ønsker derfor, at der skal udarbejdes en ny infrastrukturplan. Som led i arbejdet med planen skal der sættes fokus på at kortlægge de eksisterende og fremtidige trafikale udfordringer samt identifikation af mulige løsninger herpå for de væsentligste trafikale udfordringer på det helt overordnede vejnet. En mulig forlængelse af Ringboulevarden og en ny Østforbindelse over Randers Fjord ønskes medtaget i vurderingerne, ligesom Klimabroens rolle i aflastning af Randers Bro skal indgå i arbejdet.

Aftalepartierne lægger vægt på, at nye transportformer inddrages i analyserne. Forhold omkring eventuel fremtidig letbane/BRT-system (bus rapid transit) skal herunder indgå i arbejdet som et perspektiv for aflastning og imødegåelse af stadig stigende trafikbelastning.

Aftalepartierne lægger stor vægt på, at borgere og erhvervsliv involveres i processen med udarbejdelse af den nye infrastrukturplan. Efter en indledende analyse samt første oplæg til mulige løsninger ønsker aftalepartierne at afholde en konference, hvor borgere og erhvervsliv kan få mulighed for at komme med input til planen. På baggrund heraf færdiggøres det endelige forslag til politisk behandling og offentlig høring.

Til finansiering af nødvendig ekstern hjælp til dataindsamling og analyse afsættes 0,5 mio. kr. i 2019. Udgifterne finansieres af de afsatte midler til Byen til Vandet.

Cykelstier

Aftalepartierne er enige om at fortsætte udviklingen af Randers som cykelby og cykelkommune. Cykling er et vigtigt redskab både for en grøn og bæredygtig udvikling i kommunen og for borgernes sundhed. En fortsat udvikling forudsætter udbygning og forbedring af cykelstierne. De er de seneste år opnået både statslig og lokal medfinansiering til udbygning af cykelstierne. Aftalepartierne ønsker en fortsat afsøgning af mulighederne for statslig medfinansiering og er indstillet på, at understøtte en fortsat forøget udbygning og forbedring af cykelstierne.

Naturpleje

Naturen er en vigtig del af Randers Kommunes identitet. De mange skønne naturområder – skove og enge, åerne og fjorden - er til stor glæde for kommunens borgere og en vigtig forudsætning for at skabe en attraktiv bosætningskommune med fokus på både vækst og udvikling samt muligheder for fordybelse, ro og udendørs aktiviteter. Aftalepartierne er meget opmærksomme på værdien og betydningen af disse naturområder, og på at områderne skal udvikles til glæde for alle, både dem som ønsker stilheden og naturoplevelsen og for dem, som ønsker at benytte naturen til fysiske aktiviteter.

Kommunen har siden 2007, hvor ansvaret for naturpleje blev overtaget fra Amtet, gjort en stor indsats for at forbedre naturindholdet på både kommunalt- og privatejede naturområder, herunder for eksempel naturgenopretningsprojekter i vandløb, etablering af ny natur i naturfattige områder, skovrejsning i bynære områder m.m. Aftalepartierne er meget optagede af, at naturplejeindsatsen fortsættes på et ambitiøst niveau og fortsat sker ud fra en grundlæggende tanke om at skabe øget adgang til naturen – på naturens præmisser. En fremtidssikret vækst og udvikling af kommunen er kun en succes, hvis det sker bæredygtigt og i respekt for den natur, som er så vigtig en del af Randers.

Aftalepartierne bakker op om planerne for fortsat fremme af biodiversiteten ved gennemførelse af naturplejeprojekter rettet mod følsomme naturtyper som bl.a. enge og moser, sommerfugle og padder,

konkrete indsatser i form af Naturpark Randers Fjord samt i habitatområderne ved Læsten bakker, Bjerregrav mose og Kastberg ådal og på implementering af den vedtagne friluftsstrategi med fokus på adgang til naturen og naturforståelse.

Naturindsatsen skal i videst muligt omfang styrkes ved deltagelse i EU-støttede tværkommunale samarbejder og ved at søge midler fra statslige puljer og private fonde til projekter, som har fokus på både at fremme biodiversiteten i de eksisterende naturområder, men også på den fortsatte udvidelse af adgangen til naturen til rekreative og mere fysiske aktiviteter.

Kommunale svømmehaller - rengøring (0,45 mio. kr. i 2019 og frem)

Forvaltningen har konstateret et øget behov for rengøring i de kommunale svømmehaller. Merudgiften forbundet hermed beløber sig til ca. 1,1 mio. kr. årligt. Åbningstiderne i svømmehallerne er i skoleåret 2018/2019 fastholdt uændret, idet byrådet i foråret 2018 besluttede, at det skulle undersøges, hvordan optimering af drift, bedre udnyttelse af den forfinansierede kapacitet i Water&Wellness og fremtidig vedligehold vil kunne finansiere de øgede udgifter til rengøring.

Aftalepartierne finder det nødvendigt at tilføre 450.000 kr. årligt til driften af svømmehallerne fra 2019 og frem for at sikre en fortsat hensigtsmæssig tilgængelighed for svømmeundervisning for skoleelever og fritidsbrugere i Randers Kommune. Aftalepartierne lægger vægt på at bevare de fem nuværende svømmehaller i drift, men tilslutter sig forvaltningens øvrige forslag til optimeringsmuligheder vedrørende ændrede åbningstider, som tager afsæt i en vurdering af de enkelte svømmehallers besøgstal og anvendelsesmuligheder. Der vil med budgettilførslen til området fortsat være mulighed for at gennemføre svømmestævner, svømmeskole m.v. i ferier, weekend og på helligdage, idet der i forslaget er indeholdt en pulje til ekstra rengøring i forbindelse med disse aktiviteter.

Aftalepartierne anmoder forvaltningen om at tilrettelægge den fremadrettede adgang til svømmeundervisning for skoleelever og fritidsbrugere på bedst mulig vis inden for rammerne af den udarbejdede analyse, hvorefter svømning fortsat fordeles på svømmehallerne i tilknytning til Rismølleskolen, Søndermarkskolen, Tirsdalens Skole, Nørrevangsskolen og Blicherskolen samt den kapacitet, som kommunen råder over i Water&Wellness.

Børn, familier og skoler:

Dagtilbud (i alt 45 mio. kr. i perioden 2019-2022)

Den demografiske udvikling og Børn og Skoles kapacitetsanalyse viser et stigende antal småbørn frem mod 2028. Med de foregående års faldende børnetal, er der ledig kapacitet i flere børnehaver. Aftalepartierne er på den baggrund enige om at afsætte en pulje på 2,5 mio. kr. i 2019 og 2020 til begyndende omdannelse af op imod 800 børnehavepladser til vuggestuepladser.

Udover omdannelsen af pladser, er der behov for at bygge to nye daginstitutioner med i størrelsesordenen 100 børnehavebørn og 50 vuggestuebørn på hver institution. Der afsættes 20 mio. kr. i 2020 til anlæg af den første daginstitution. Finansieringen tilvejebringes via fremrykning af ikke-disponerede midler i rammen til udbygning af folkeskoler i 2021.

Herudover ser aftalepartierne positivt på at tilvejebringe finansiering til den anden daginstitution via forventet overskud fra grundsalg på jordforsyningskontoen. Der afsættes på den baggrund 20 mio. kr. i

2022 til etablering af daginstitutionen, idet overskuddet på jordforsyningskontoen samtidigt forudsættes at kunne finansiere dette med 5 mio. kr. årligt i perioden 2019-2022. Aftalepartierne er herunder enige om, at et eventuelt overskud fra grundsalg i regnskabet for 2018, ligeledes vil kunne medgå som finansiering.

Såfremt det forudsatte overskud fra grundsalg de kommende år ikke fuldt ud svarer til forudsætningerne, så er aftalepartierne enige om, at der skal foretages en vurdering af mulighederne for at udskyde anlægsinvesteringen – eller tilvejebringe alternativ finansiering. Dette vurderes senest i forbindelse med budgetlægningen for 2021-2024.

Familieområdet (6 mio. kr. i 2019 samt 3 mio. kr. i 2020 og frem)

Familieområdet har igennem flere år været under pres. Der er blevet arbejdet på at løse flere store problemer samtidigt; arbejdsmiljø, socialfaglig kvalitet og efterslæb i sagsbehandlingen samt genskabelse af balance i afdelingens økonomi. Aftalepartierne hæfter sig med tilfredshed ved, at der er sket store fremskridt. Afdelingen har således i september 2017 fået en grøn smiley af Arbejdstilsynet, økonomien er væsentligt forbedret og samarbejdet med Socialstyrelsens Task Force afsluttes ved udgangen af året.

Aftalepartierne er bevidste om, at den grundlæggende forudsætning for et budget i balance og kvalitet i borgernes sagsbehandling er et velfungerende myndighedsarbejde. I den forbindelse er aftalepartierne enige om, at budgettet til sagsbehandling og administration (konto 6) på familieområdet skal sikres på et passende varigt niveau.

Området tilføres derfor flere faste ressourcer. Administrationen har i flere år været underfinansieret i forhold til den nødvendige bemanding af socialrådgivere. Politisk er dette blevet afhjulpet med tidsafgrænsede tillægsbevillinger på 6 mio. kr., svarende til cirka 12 sagsbehandlere, der bortfalder med udgangen af 2018. Som følge heraf er aftalepartierne enige om at tilføre Myndighedscentret 6 mio. kr. i 2019, så det styrkede bemandingsniveau kan bevares. Aftalepartierne forventer hermed, at den positive udvikling indenfor såvel afdelingens arbejdsmiljø, den socialfaglige kvalitet og den økonomisk genopretning kan fastholdes.

Aftalepartierne afsætter herudover 3 mio. kr. årligt fra 2020 og frem til Myndighedscenteret. Familieområdet anmodes samtidigt om at effektivisere indsatserne på konto 5, så der kan ske en varig overflytning af budget herfra til myndighedsområdet. Aftalepartierne er i forlængelse heraf enige om, at spørgsmålet om det permanente bemandingsniveau på myndighedsområdet igen kan behandles i forbindelse med de politiske drøftelser om budgettet for 2020-2023.

Familieområdet har på grund af de nævnte vanskeligheder med budgetoverskridelser i perioden 2015 og frem oparbejdet en betydelig gæld til kommunekassen. I forbindelse med regnskabet for 2017 blev gælden nedskrevet med 10 mio. kr. Herudover er der i budgettet afsat 10 mio. kr. i 2019 til yderligere nedskrivning og medfinansiering af en mulig samlet gældssanering af afdelingen. Aftalepartierne er enige om, at spørgsmålet om eventuel gældssanering af familieområdet afventer, at området er i fuld økonomisk balance og ikke oparbejder yderligere gæld.

Folkeskolen (1,375 mio. kr. i 2019 og 2020)

Aftalepartierne er enige om, at vi i Randers Kommune har nogle rigtig gode folkeskoler, der er dygtige til at mindske betydningen af social baggrund i forhold til elevernes resultater, og som hver dag arbejder for at realisere målsætningen om, at alle elever skal blive så dygtige, som de kan.

Med henblik på at understøtte dette, er aftalepartierne enige om at afsætte 1,375 mio. kr. i 2019 og 2020 til styrkelse af skolernes budgetter til køb af undervisningsmaterialer.

Det gælder også for elever med forskellige udfordringer. Specialundervisningsområdet har dog de seneste år oplevet et øget pres og flere visitationer til specialpædagogisk indsats. Udviklingen medfører at stadig flere ressourcer flyttes fra almen- til specialområdet, hvilket svækker mulighederne for at inkludere flest mulige elever i almenundervisningen.

Aftalepartierne fastholder retningen i tidligere års budgetforlig om at udgiftsvæksten ikke må ske på bekostning af en svækkelse af almenundervisningen. Derfor skal en eventuel fortsat stigning i antallet af elever med behov for en specialpædagogisk undervisning imødegås med øget omkostningsbevidsthed, effektiviseringer og digitalisering af undervisningen. Aftalepartierne lægger herunder stor vægt på at indsatsen på specialundervisningsområdet er fagligt forsvarlig og tilgodeser elevernes behov bedst muligt.

Aftalepartierne er i den forbindelse endvidere enige om, at der skal gennemføres en analyse af økonomien på skoleområdet. Analysen skal belyse hvordan midlerne anvendes og hvordan der prioriteres mellem skoleområdets forskellige elementer. Som led i analysen skal der gennemføres sammenligning af nøgletal og erfaringer fra andre kommuner med henblik på at identificere mulige delområder, hvor opgaveløsningen potentielt kan forbedres. Sigtet skal herunder være, at pege på initiativer, der kan medvirke til at sikre økonomisk balance og en mere effektiv skoledrift.

Herudover skal analysen vurdere økonomistyringen på området og samspillet herom mellem det centrale forvaltningsniveau og de enkelte aftaleenheder. Formålet skal her være, at pege på mulige forbedringer af interne processer og systemunderstøttelsen, der kan medvirke til at aftaleenhederne gives de bedst mulige vilkår for den daglige økonomistyring samtidigt med at overblikket over udviklingen i den samlede økonomi styrkes.

Den nærmere organisering af analysearbejdet – herunder eventuelt behov for ekstern konsulenthjælp - fastlægges af direktionen. Analysen færdiggøres med henblik på, at den kan fremsendes til byrådet og anvendes i arbejdet med skoleområdets tildelingsmodel. Analysen fremsendes til byrådet senest sammen med basisbudgettet for 2020-2023.

Sundhed, Kultur og Fritid:

Indsats for overvægtige børn (0,1 mio. kr. i 2019 og 2020)

Sundhedsplejen har siden 2014-17 været en del af et projekt for moderat og svært overvægtige børn. Tilbuddet som blev forlænget til 2018 viser gode resultater og har på grund af den store efterspørgsel en ventetid på 6-7 måneder. Aftalepartierne ønsker at projektet kan fortsætte og afsætter derfor 0,1 mio. kr. i hvert af årene 2019 og 2020.

Psykologhjælp for 20-25 årige (0,5 mio. kr. i 2019 og 2020)

Aftalepartierne er enige om at igangsætte et forsøg med gratis psykologhjælp til 20-25 årige. Målgruppen er primært unge med let til moderat depression og angst. Der afsættes 0,5 mio. kr. til projektet i 2019 og 2020. Forvaltningen udarbejder et oplæg til nærmere konkretisering af forsøget indenfor den økonomiske ramme.

Tandpleje til udsatte (0,1 mio. kr. i 2019 og 2020)

Siden 2011 har der via frivillige kræfter været et tilbud om vederlagsfri tandbehandling til særligt socialt udsatte borgere. I 2015 indgik Randers kommune en partnerskabsaftale med den sundhedssociale forening "Børsterne", hvor frivillige tilbyder de mest udsatte borgere tandbehandling.

Aftalepartierne ønsker at understøtte det frivillige arbejde og forbedre mulighederne for at udsatte borgere kan få tandpleje. Der afsættes derfor 0,1 mio. kr. yderligere til formålet i 2019 og 2020.

Kulturhusvision

Kulturhuset i Randers er enestående med tre store institutioner under samme tag. Huset placering tæt ved vandet og midt i byen understøtter den udvikling aftalepartierne gerne ser for Randers midtby og kommunen som helhed.

I forbindelse med budgettet for 2018 blev der afsat 0,5 mio. kr. til kvalificering af Kulturhusvision 2020 – en vision, der på et overordnet plan beskriver hvilke potentialer, der ligger i en revitalisering af Kulturhuset via en ud- og ombygning af det samlede kulturhuskompleks.

Resultatet af arbejdet er afrapporteret som en del af budgetmaterialet i form af en rapport, der beskriver mulighederne for ombygning af Kulturhusets nuværende rammer. Aftalepartierne er enige om, at rapporten udgør et godt og inspirerende grundlag for videre overvejelser om Kulturhusets fremtid. Ønskerne til ombygning estimeres dog i rapporten til en samlet udgift i størrelsesordenen 136 – 161 mio. kr. Aftalepartierne ser ikke mulighed for, at der kan prioriteres midler i den størrelsesorden til projektet i dette års budget, men er enige om at ekstern finansiering skal afsøges.

Dronningborghallen (10 mio. kr. i 2022)

I forbindelse med budgetmaterialet er der afrapporteret på mulighederne for at etablere et nyt idrætscenter i Dronningborg, som erstatning for den nuværende Dronningborghal. Aftalepartierne er enige om, at kommunen på nuværende tidspunkt ikke har økonomisk råderum til at realisere et af de beskrevne scenarier. Aftalepartierne er dog også enige om, at der skal findes en løsning, idet den eksisterende hal bygningsmæssigt kun har begrænset levetid.

Frem mod budgetlægningen for 2020-2023 anmodes forvaltningen derfor om at udarbejde et supplerende forslag til et billigere men fortsat tidssvarende projekt. Aftalepartierne er samtidig enige om, at påbegynde reservation af midler til et kommende projekt og afsætter derfor 10 mio. kr. hertil i 2022.

Randers Regnskov (0,5 mio. kr. i 2019 og 1,0 mio. kr. i 2020 og frem)

Randers Regnskov har gennem de sidste 22 år været byens største turistattraktion og et stærkt aktiv for såvel byen som kommunen som helhed. Igennem årene har samarbejdet været tæt. De seneste 5-6 år har der blandt andet været samarbejdet i forhold til biodiversitet og oplevelsesøkonomi – de seneste to år

intensiveret omkring bl.a. naturpleje, by- og erhvervsudvikling samt forskning og formidling. I forbindelse med aktiv skoletjeneste får Randers Regnskov blandt andet besøg af mere end 10.000 elever årligt.

De mange udviklingsaktiviteter som Randers Regnskov indgår i forudsætter en sund økonomi, der også er i stand til at modstå udsving i besøgstillene imellem sæsonerne.

Aftalepartierne ønsker på den baggrund, at øge kommunens tilskud til udvikling i Randers Regnskov med 0,5 mio. kr. i 2019 stigende til 1 mio. kr. i 2020 og frem.

Von Hatten

Latinerkvarteret i Randers, med Von Hatten som et af Danmarks mest spændende spillesteder, skal bevares. Der er på flere måder arbejdet med at sikre bygningen hvor spillestedet fungerer. Frem mod budgetlægningen for 2020-2023 ønsker aftalepartierne, at forvaltningen arbejder videre med forslag til mulige løsninger for sikring af huset og spillestedet.

FLODbadet

Aftalepartierne ser meget positivt på mulighederne for at understøtte etableringen af det flodbad, som projektgruppen drevet af frivillige kræfter har udarbejdet i dialog med eksterne fonde.

Aftalepartierne ser rigtig gode perspektiver i at etablere et flodbad i området, hvor åen møder fjorden. Det vil være en god trædesten til at skabe attraktive opholdsområder, liv og aktivitet og kobling mellem byen og vandet. Når visionerne bag Byen til Vandet og klimabåndet realiseres over de kommende år, vil der være stort fokus på at sammentænke klimasikring og byudvikling med etableringen af rekreative miljøer og samlingspunkter på kanten mellem by og vand. Flodbadet ville kunne være et markant vartegn og en måde for byens indbyggere til at indtage den nye bydel på de nuværende havnearealer på.

Placeringen og udformningen af flodbadet skal fastlægges som led i udviklingsplanen for Byen til Vandet. Placeringen skal være hensigtsmæssig og i overensstemmelse med Planlovens regler om rekreative miljøer i relation til eksisterende virksomheder og øvrige støjkilder – herunder hensyn til havnens og virksomhedernes fortsatte anvendelse af havnearealerne i en eventuel overgangsperiode. Med disse forudsætninger opfyldt er aftalepartierne indstillet på, at der fra de afsatte midler til Byen til Vandet kan reserveres midler til driften af anlægget.

Sammen med afrapporteringen på udviklingsplanen for Byen til Vandet – og efter dialog med den frivillige projektgruppe – bedes forvaltningen udarbejde et beslutningsoplæg til byrådet, som nærmere konkretiserer mulighederne for realisering af projektet, herunder udgifterne forbundet med drift og vedligehold af anlægget.

Omsorgsområdet:

Omsorgsområdet (5 mio. kr. i 2019)

Som en del af budgetmaterialet er der afrapporteret på en budgetanalyse af omsorgsområdet. Analysen og dens anbefalinger er udarbejdet med henblik på at understøtte den langsigtede økonomiske balance på området. Aftalepartierne er enige om, at de mulige initiativer, som er identificeret i analysen, kan anvendes

af omsorgsudvalget som et bruttokatalog til brug for den løbende prioritering og sikring af udvalgets budgetoverholdelse de kommende år.

Aftalepartierne er samtidigt enige om, at omsorgsområdet kan gennemføre de forslag i områdets økonomiske handleplan fra foråret 2018, som byrådet besluttede udskudt til budgetdrøftelserne – det drejer sig om støttestrømper, egenbetaling for mad på træningshøjskolen, nedlæggelse af stillinger vedr. træningscentre samt reduktion af distriktssygeplejen.

Endelig er aftalepartierne enige om, at omsorgsområdet skal kompenseres for tidsforskydningen i arbejdet med den økonomiske handleplan. Der afsættes på den baggrund 5 mio. kr. i 2019, der kan udmøntes i forbindelse med regnskabsaflæggelsen for 2018 til nedskrivning af omsorgsområdets underskud.

Social- og beskæftigelsesområdet:

Nyt autismitilbud i Langå (anlæg 3 mio. kr. samt drift på 2,5 mio. kr. i 2021 og 5 mio. kr. i 2022 og frem)

Randers Kommune har gennem de senere år oplevet en stigning i voksne borgere med autisme, der har brug for et botilbud. Aftalepartierne vil derfor udnytte de eksisterende bygninger på Bredgade i Langå til at etablere et nyt botilbud til voksne autister. Tilbuddet vil få op til 17 pladser. Heraf vil 11 pladser være nye og forbeholdt Randers borgere, mens op til 6 pladser forudsættes solgt til andre kommuner eller anvendt til Randers-borgere, der ønsker at vende tilbage til Randers efter ophold på pladser udenfor kommunen.

Aftalepartierne afsætter i 2020 og 2021 en anlægsbevilling på 1,5 mio. kr. i hvert år til etableringen af tilbuddet. Der indfries samtidigt i forbindelse med anlægsprojektet gæld i boligerne for ca. 5,5 mio. kr.

Aftalepartierne afsætter herudover en driftsbevilling til tilbuddet i 2021 på 2,5 mio. kr. stigende til 5,0 mio. kr. i 2022 og frem. Samtidigt overføres 1 mio. kr. årligt fra omsorgsområdet til socialområdet, der hidtil har været afsat til afdrag på gælden i boligerne. Beløbet anvendes til afvikling af den resterende gæld og forbliver herefter på socialområdet.

Omlægning af aktiveringsindsatsen

Folketinget har besluttet at omlægge finansieringen af beskæftigelsesindsatsen i kommunerne og samtidig omlægge beskæftigelsesindsatsen fra vejledning og opkvalificering til et øget fokus på primært virksomhedspraktik. Dette indebærer at udgifterne til indsatsen på beskæftigelsesområdet i Randers Kommune i 2019 skal reduceres med 15 mio. kr. stigende til ca. 17,5 mio. kr. i 2020 og frem.

Aftalepartierne er enige om at tilslutte sig de besparelsesforslag på beskæftigelsesområdet som er lagt ind i basisbudgettet. Dog med den undtagelse, at forslaget vedrørende hjemtagelse af tilbud ved CBR til Jobcenteret (forslag nr. 8 i kataloget udsendt med basisbudgettet) ændres. Indsatsen skal fortsat finde sted på CBR, som så til gengæld selv skal realisere besparelsen på 1,4 mio. kr. ved fremover at levere ydelsen til den pris, som Jobcenteret selv ville kunne løse opgaven til.

Reduktion af udgifter på flygtningeområdet

Aftalepartierne lægger vægt på at udgifterne på integrationsområdet reduceres i takt med det faldende antal flygtninge som Randers Kommune modtager. Samtidig omlægges indsatsen for unge flygtninge ved at styrke fokus på direkte beskæftigelsesrettede tiltag. Herved reduceres udgifterne til indsatsen med 2,5 mio. kr., som er indeholdt i udmøntningen af besparelsesforslagene på kommunens aktiveringsindsats.

Aftalepartierne er herudover enige om, at der gennemføres en rammebesparelse på integrationsområdet på 1 mio. kr. i 2019 og frem. Reduktionen gennemføres på udgifter til modtagelse af flygtninge, drift af sprogskolen og aktivering.

Refusion – særligt dyre enkeltsager

Staten kompenserer kommunerne for særligt dyre enkeltsager på det sociale område, så disse ikke risikerer at vælte kommunernes økonomi. Aftalepartierne er enige om, at området fremover håndteres økonomimæssigt som kommunens øvrige serviceområder – det vil sige, at refusionsindtægterne gøres til en del af fagområdernes økonomi og skal holdes her indenfor. På den måde sikres, at en stigning i indtægterne som følge af flere særligt dyre sager rent faktisk tilfalder de områder, der har stigende udgifter. Og omvendt ved færre dyre enkeltsager.

Den interne fordeling af indtægterne sker i henhold til det oplæg som forvaltningen har udsendt som en del af budgetmaterialet. Budgetlægningen på området vil – som hidtil – ske ud fra KL's skøn over udviklingen i indtægterne på landsplan fra den centrale refusionsordning. Aftalepartierne er enige om, at ordningen og økonomistyringen af området evalueres i forbindelse med budgetlægningen for 2021-24.

Socialområdet – økonomi i balance

Socialområdet har til og med 2017 oparbejdet et betydeligt underskud. I foråret 2018 blev der derfor udarbejdet en handleplan, der skulle sikre balance i områdets økonomi og en tilbagebetaling af gælden til kommunkassen (jf. Randersmodellen) indenfor en kort årrække.

Med de initiativer, som er foretaget, forventer socialområdet på nuværende tidspunkt balance i 2018 og oparbejder derfor ikke yderligere gæld. Dele af den økonomiske handleplan blev dog af byrådet besluttet udskudt til drøftelserne om budgettet for 2019-2022. Bortset fra forslaget om Bifrost, er aftalepartierne enige om, at socialområdet kan gennemføre de henviste forslag, som vil muliggøre en afvikling af områdets gæld.

Det drejer sig konkret om gennemførelse af følgende forslag, der samlet set medfører mulighed for at afdrage på gælden til kommunkassen med 3,5 mio. kr. årligt:

- Forstærket fokus på at få flere borgere i skånejob
- Frivillighed og faste tilskud til foreninger og organisationer
- Specialundervisning for voksne
- Samling af aktiviteter i Psykiatriens Hus
- Tilretning af kvalitetsstandard for aflastning

Med udmøntningen af forslagene, den økonomiske effekt af de initiativer i handleplanen, som blev vedtaget på byrådsmødet den 23. april 2018 samt det forventede regnskab for perioden 2018-2020, forventes socialområdets gæld nedbragt med 17 mio. kr. ved udgangen af 2020. Fuld gældsafvikling forventes opnået i løbet af 2021.

Tværgående og administration:

Videotransmission fra byrådsmøderne (0,225 mio. kr. i 2019)

Aftalepartierne lægger stor vægt på en åben, inddragende og demokratisk debat. Med henblik på at understøtte denne – og forbedre mulighederne for at følge debatterne i byrådet – er aftalepartierne enige om, at der i 2019 skal indføres videotransmission af byrådsmøderne. Der afsættes 0,225 mio. kr. til etableringsomkostninger i 2019. Driftsudgifterne forudsættes afholdt indenfor stabenes eksisterende økonomiske ramme.

Whistleblower-ordningen

Byrådet besluttede i 2014 at indføre en whistleblowerordning i Randers Kommune. Ordningen blev etableret og åbnet for anmeldelser i oktober 2014. Der har indtil nu været meget få anmeldelser til whistleblowerordningen. Byrådet besluttede derfor i maj 2018 at indberetningssiden skulle flyttes fra intranettet til randers.dk og at der derudover skulle udsendes en orientering til ledere og medarbejderrepræsentanter, ligesom der udarbejdes en folder til arbejdspladserne.

Aftalepartierne ønsker at ordningen evalueres igen i forbindelse med drøftelserne om budgettet for 2020-2023.

Effektiviserings-/besparelseskraft i 2019 – proces for udmøntning

Aftalepartierne er enige om at gennemføre de forudsatte effektiviserings-/besparelseskraft i basisbudgettet på 0,5% i 2019. Reduktionerne fordeles herunder på de enkelte fagudvalg som beskrevet i basisbudgettet. Fagudvalgene har herefter ansvaret for at udmønte reduktionerne, idet processen med udarbejdelse af forslag til udmøntning og forelæggelse for byrådet til endelig godkendelse er nærmere beskrevet i vedlagte bilag.

Aftalepartierne er i den forbindelse enige om at fritage skoleområdet for et krav på 2,6 mio. kr. vedrørende skoleåret 2018/2019.

Såfremt der i fagudvalgene er behov for at gennemføre initiativer med henblik på at sikre budgetoverholdelse i 2019 – herunder reduktion i enkeltområdets udgiftsniveau ved indgangen til budgetåret 2019 - så forudsætter aftalepartierne, at yderligere tiltag i videst muligt omfang medtages i den proces som gennemføres nu.

Demografiregulering af de store serviceområder

På baggrund af den udarbejdede analyse af kommunens demografimodeller, er aftalepartierne enige om, at de beregnede demografibeløb i modellerne fortsat skal indarbejdes automatisk i forbindelse med forvaltningens udarbejdelse af forslag til basisbudget. Beløbene skal dog placeres på en central konto og udmøntes herfra til de respektive fagområder i forbindelse med de politiske drøftelser om budgettet.

Aftalepartierne er herudover enige om, at demografimodellerne fremover skal underkastes et grundigere servicetjek én gang i hver byrådsperiode – i forbindelse med den første budgetlægning i byrådsperioden.

Endelig er aftalepartierne enige om, at de øvrige mindre justeringer af demografimodellerne, som anbefales i analysen, indarbejdes i de kommende demografimodeller fra og med budgetlægningen for 2020-2023.

Efterregulering af socialområdets demografimodel

Aftalepartierne er enige om, at demografimodellen på socialområdet udvides, så der også foretages efterregulering på dette område. Efterreguleringen foretages – som beskrevet i analysen – ud fra udviklingen på landsplan, og der reguleres med 50% af forskellen til landsplan. Udgangspunktet for den nye efterregulering er regnskab 2017, og efterreguleringen foretages første gang for regnskabsåret 2018. Beregningen vil kunne foretages medio 2019 når regnskabstallene på landsplan for 2018 foreligger. Aftalepartierne er endvidere enige om, at efterreguleringsmodellen på området evalueres efter to efterreguleringsperioder – det vil sige som led i budgetlægningen for 2021-2024

Opdatering af enhedsbeløb i omsorgsområdets demografimodel

Aftalepartierne er enige om, at modellen på omsorgsområdet ændres, så de beregnede enhedsbeløb årligt opdateres svarende til de enhedsbeløb der anvendes af Økonomi- og Indenrigsministeriet i den kommunale udligning. Hermed sikres symmetri mellem kommunens udgiftsside og indtægtsside.

Ændringen betyder at enhedsbeløbene for de mest plejekrævende ældre (aldersgruppen +85-årige) sættes op med ca. 5.400 kr. pr. borger. Samtidigt sættes enhedsbeløbene for de 75-84 årige ned med ca. 13.500 kr. pr. borger. Konsekvensen i 2019 annulleres. Netto betyder opdateringen herefter, at den demografiregulering, der er indarbejdet i basisbudgettet vedrørende omsorgsområdet, ændres med 10,3 mio. kr. i 2020, 15,6 mio. kr. i 2021 og 20,4 mio. kr. i 2022.

FINANSIERING, STYRING OG OMPRIORITERING

Tilførsel af midler som følge af finanslov 2019

Såfremt de igangværende forhandlinger om finansloven for 2019 betyder tilførsel af midler til kommunen, er aftalepartierne enige om, at konkret udmøntning af disse skal aftales nærmere i kredsen af aftalepartier.

Sænkning af dækningsafgiften sættes i bero

Aftalepartierne er enige om, at den tidligere besluttede sænkning af dækningsafgiften sættes i bero. Provenuet som følge heraf øremærkes til investeringer i infrastruktur – konkret i form af medfinansiering af opsparingen til Klimabroen.

Forudsætninger omkring indtægtssiden

Den tidligere varslede omlægning af det kommunale udligningssystem er blevet udskudt til efter et folketingsvalg. Aftalepartierne vurderer derfor, at en udligningsreform tidligst kan få virkning fra og med budgetåret 2022. Der kan i den forbindelse også ske en ændring af finansieringsmodellen for udgifter til forsikrede ledige – det såkaldte beskæftigelsestilskud. Begge elementer kan omfordele betydelig beløb kommunerne imellem.

I 2019 har kommunerne igen fået tildelt et 1-årigt finansieringstilskud. Tilskuddet udgør ca. 90 mio. kr. i Randers Kommunes budget. Usikkerheden om de kommende ændringer af udligningssystemet vil give kommunen et tilsvarende provenu, er en væsentlig hæmsko for en langsigtet økonomisk planlægning.

Forligspartierne har fundet det vigtigt at aftale et budget, der balancerer behovene for forbedringer og nødvendige investeringer samtidig med, at der bliver taget højde for usikkerheden om kommunens økonomi i overslagsårene.

En lang række af landets kommuner er afhængige af en videreførelse af det 1-årige finansieringstilskud og har budgetteret med dette for at opnå balance i økonomien. Frem til en reform træder i kraft, forventer aftalepartierne derfor, at størrelsen af finansieringstilskuddet vil forblive uændret. Tilsvarende forventes det, at kommunen fortsat vil få en gevinst på beskæftigelsestilskuddet indtil finansieringsmodellen for forsikrede ledige eventuelt ændres i forbindelse med en reform.

Der indarbejdes på den baggrund en forudsætning om øgede indtægter fra finansieringstilskuddet på 45 mio. kr. i 2020 og 2021, så der samlet set budgetteres med et tilskud på 90 mio. kr. i disse år. Tilsvarende indarbejdes der en forudsætning om en gevinst fra beskæftigelsestilskuddet på 33,5 mio. kr. i årene 2020 og 2021.

Låntagning - fortsat nedbringelse af gæld

Økonomi- og Indenrigsministeriet har givet mulighed for øget låntagning i Randers Kommune. Der var i basisbudgettet for 2018 forudsat dispensationer på i alt 17 mio. kr. Med ministeriets udmelding for 2019, har kommunen modtaget dispensation for låntagning for i alt 31 mio. kr. Aftalepartierne er enige om, at lånedispensationer udnyttes fuldt ud og indgår som generel finansiering af nærværende budgetaftale. Den øgede låntagning skal ses i sammenhæng med de afsatte anlægsmidler til nye daginstitutioner.

Aftalepartierne konstaterer at Randers Kommune fortsat (netto) nedbringer gælden.

Udmøntning af anlægsreserve og udskydelse af anlægsudgifter

I forbindelse med budgetproceduren for budget 2019-2022 blev det besluttet at indarbejde en anlægsreserve, som sikrer et anlægsniveau på 150 mio. kr. i 2021. I basisbudgettet udgør anlægsreserven 5,7 mio. kr., der med denne aftale udmøntes til finansiering af den samlede budgetaftale.

Med henblik på at overholde målsætningen om balance på det skattefinansierede område, er aftalepartierne enige om, at der i budgettet skal gennemføres udskydelse af anlægsudgifter fra 2019 til 2020, der i størst mulig grad kan sikre dette. Forvaltningen foretager en gennemgang af mulighederne herfor og udmønter udskydelsen i forbindelse med den første budgetopfølgning i 2019.

Borgmesteren

For Socialdemokratiets byrådsgruppe

For Venstres byrådsgruppe

For Dansk Folkepartis byrådsgruppe

For Det Konservative Folkepartis byrådsgruppe

Bilag: Procesplan for udmøntning af effektiviseringskrav i budgettet for 2019

I budgetaftalen for 2019-2022 indgår et årligt effektiviseringskrav på 20 mio. kr. – svarende til ca. ½ pct. af de kommunale serviceudgifter. I henhold til aftalen fordeles effektiviseringskravet i 2019 på de enkelte fagudvalg og bevillingsområder, som efterfølgende er ansvarlige for den konkrete udmøntning og implementering af effektiviseringskravet.

Af nedenstående tabel fremgår fordelingen af effektiviseringskravet for 2019 fordelt på udvalg og bevillingsområder:

2019-priser, 1000 kr.	
<i>Økonomiudvalget</i>	-2.292
1.1 Administration	-2.191
1.2 Politisk organisation	-101
<i>Børn og familieudvalget</i>	-2.750
2.3 Børn	-1.973
2.4 Familie	-777
<i>Beskæftigelsesudvalget</i>	-162
3.1 Beskæftigelse, integration og kontante ydelser	-162
<i>Socialudvalget</i>	-2.614
4.1 Forebyggende foranstaltninger	-325
4.2 Tilbud til voksne med særlige behov	-2.289
<i>Miljø og teknikudvalget</i>	-1.630
5.1 M&T - Skattefinansieret	-1.630
<i>Sundhed, Idræts og kulturudvalget</i>	-1.424
6.1 Kultur og fritid	-866
6.2 Sundhed	-558
<i>Omsorgsudvalget</i>	-4.402
7.2 Omsorg	-4.402
<i>Landdistriktsudvalget</i>	-24
8.1 Landdistrikt	-24
<i>Skole- og uddannelsesudvalget</i>	-4.622
9.1 Skole*	-4.463
9.4 Familie	-159
<i>Udviklingsudvalget</i>	-81
10.1 Udvikling	-81
I alt	-20.000

*I 2019 sker der fradrag i kravet på skoleområdet med 2,6 mio. kr., så implementering kan ske med virkning fra skoleåret 2019/2020. Fra og med budgetåret 2020 slår kravet igennem med helårseffekt.

Nedenfor er skitseret den proces- og tidsplan, som aftalepartierne er enige om at lægge til grund for den videre konkrete udmøntning. Aftalepartierne lægger særlig vægt på, at fagudvalgene har det fulde ansvar for udmøntningen. Udvalgenes budgetter vil derfor blive nedjusteret med effektiviseringskravet i forbindelse med udmeldingen af 2019-budgetterne.

Det er herefter udvalgets rolle at vedtage forslag, som dækker udvalgets samlede effektiviseringskrav i 2019, inden forslagene forelægges for økonomiudvalget og byrådet til endelig godkendelse. Forslagene skal endvidere omfatte de tiltag/opbremsningsinitiativer, som på nuværende tidspunkt vurderes nødvendige af

hensyn til at sikre samlet budgetoverholdelse i 2019. Udvalgene kan herunder helt eller delvist udarbejde konkrete forslag til udmøntning eller alternativt foreslå kravet udmøntet som en generel reduktion af fagområdernes budgetter.

Tidspunkt	Aktivitet
Uge 39-41	Forvaltningen udarbejder forslag til udmøntning af udvalgets effektiviserings- og besparelseskra [*]
2. - 25. oktober	Forvaltningens forslag behandles i fagudvalgene – godkendelse til udsendelse i høring
Mellem fagudvalgsmøderne	Gennemførelse af høring og medarbejderinddragelse på de respektive fagområder. Fastlæggelse af eventuelt behov for ekstraordinært møde i Hovedudvalget aftales mellem ledelsen og medarbejdersiden.
6. - 26. november	Endelig godkendelse af forslag i fagudvalgene
3. december	Økonomiudvalget behandler de samlede forslag til udmøntning
10. december	Byrådet behandler de samlede forslag og træffer beslutning om udmøntning.

^{*}Forvaltningens forslag skal indeholde de samlede krav, som vurderes nødvendige i forhold til at sikre budgetoverholdelse i 2019.